

Sygn. akt II Ca 1198/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 października 2015r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie następującym:

Przewodniczący- Sędzia SR del. Małgorzata Dasiewicz-Kowalczyk

Protokolant: Elżbieta Biała

po rozpoznaniu w dniu 7 października 2015r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko M. K.

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu

z dnia 27 czerwca 2014r.

sygn. akt I Cupr 573/13

oddala apelację.

Sygn. akt II Ca 1198/14

UZASADNIENIE

Apelacja strony powodowej nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy stosownie do art. 505¹³ § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku ograniczył do wyjaśnienia podstawy prawnej orzeczenia z przytoczeniem przepisów prawa.

W ocenie Sądu II instancji Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które Sąd Odwoławczy przyjmuje za własne, jak też poczynił trafne wywody prawne, dokonując tym samym trafnej oceny wywiedzionego żądania. Brak było więc podstaw do podważania wydanego w sprawie rozstrzygnięcia.

Bezspornym pozostawało w sprawie, że pozwana w dniu 17 września 2008r. zawarła z (...) we W. umowę, którą bez względu na jej nazwę zakwalifikować należało stosownie do art. 160 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym, bowiem określała warunki odpłatności za studia oraz inne zobowiązania stron tej umowy z tytułu studiów, w których udział zgłosiła pozwana.

Pozwana nie kwestionowała również, iż z zawartej umowy się nie wywiązała nie regulując opłat z tytułu czesnego, nie negocjowała przy tym wysokości czesnego (415 zł miesięcznie), okresu za jaki go nie uiściła tj. 4 miesiące (grudzień 2008r. – marzec 2009r), a także dat wymagalności poszczególnych wpłat. Pozwana jak sama wskazała, uiściła czesne jedynie za wrzesień 2008 r., za października 2008 r. i za listopad 2008 r., a następnie zaprzestała wpłat i uczęszczania

na zajęcia. Wniosek o skreślenie z listy studentów złożyła dopiero 26 kwietnia 2009 r., a Dziekan Wydziału (...) we W. w dniu 26 kwietnia 2009 r. wyraził zgodę na skreślenie pozwanej z listy studentów. Zarzuty pozwanej ograniczyły się wyłącznie do kwestii przedawnienia dochodzonego roszczenia, który to zarzut Sąd Rejonowy słusznie uznał za zasadny.

Wskazać trzeba, iż ustawa z 27 lipca 2005 r. prawo o szkolnictwie wyższym wprowadziła do polskiego systemu prawa nowy rodzaj umowy nazwanej – umowę o warunkach odpłatności za studia, która co prawda jest zawierana przez destynatariusza z zakładem administracyjnym, jednak ma cywilnoprawny charakter; ewentualne spory dotyczące jej stosowania mogą być rozstrzygane wyłącznie przez Sąd powszechny. Zgodnie z treścią art. 160 ust. 3 wskazanej ustawy warunki odpłatności za studia określa umowa zawarta między uczelnią a studentem w formie pisemnej. Wskazany przepis reguluje formę umowy, strony, a także jej przedmiot. Podkreślić należy, że zgodnie z zasadami wykładni przepisu tego nie można traktować odrębnego bytu prawnego z pominięciem pozostałych przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Korzystając z wykładni systemowej oraz funkcjonalnej można wyodrębnić również dalsze elementy umowy o warunkach odpłatności za studia. Zauważyć jednak trzeba, iż ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, normując umowę o warunkach odpłatności za studia i inne usługi edukacyjne, nie przewidywała szczególnego terminu przedawnienia roszczeń wywodzonych z tego stosunku prawnego, zastosowanie znajdować w takiej sytuacji winny były ogólne terminy przedawnienia określone w art. 118 k.c. jak też słusznie uznał Sąd Rejonowy.

Zgodnie z treścią przepisu art. 118 k.c., jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – trzy lata. Zatem dla wyodrębnienia terminu trzyletniego ustawodawca oparł się na dwóch różnych kryteriach: związku roszczenia z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz okresowym charakterem roszczenia. W pozostałych przypadkach termin przedawnienia wynosi lat 10. Należy mieć również na uwadze, że termin przedawnienia wskazany w art. 118 k.c. może być określony odmiennie w przepisach szczególnych.

Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym, w sposób jasny wskazał, iż prowadzenie przez uczelnię działalności dydaktycznej, naukowej, badawczej, doświadczalnej, artystycznej, sportowej, rehabilitacyjnej lub diagnostycznej nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (art. 106 ustawy). Zatem z mocy samego prawa działalność dydaktyczna uczelni wyłączona jest spod reżimu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, choćby podejmowane przez nią działania miały cechy działalności gospodarczej w rozumieniu art. 2 przywołanej ustawy, takie jak zarobkowy charakter, ciągłość zorganizowanej działalności. Roszczenia z tego tytułu nie stanowią zatem roszczeń związanych z działalnością gospodarczą, których termin przedawnienia wynosi trzy lata.

Sąd II instancji podzielił jednak stanowisko Sądu Rejonowego, iż zapłata czesnego stanowi świadczenie o charakterze okresowym, uzasadniając tym samym zastosowanie trzyletniego okresu przedawnienia do umowy z której strona powodowa wywodzi swoje roszczenie (art. 118 kc). Na potrzeby wykładni art. 118 k.c. należy przyjąć, że roszczenie o świadczenie okresowe musi charakteryzować się następującymi cechami: przedmiotem świadczenia muszą być pieniądze lub rzeczy oznaczone rodzajowo, w ramach jednego i tego samego stosunku prawnego dłużnik ma spełnić wiele świadczeń jednorazowych, spełnienie tych świadczeń następuje w określonych regularnych odstępach czasu, świadczenia te nie składają się na pewną z góry określoną całość (Jedliński Adam, Komentarz do art. 118 Kodeksu cywilnego [w: Kidyba Andrzej (red.), Gawlik Zdzisław, Janiak Andrzej, Jedliński Adam, Kopaczyńska-Pieczniak Katarzyna, Niezbecka Elżbieta, Sokołowski Tomasz; Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna; WKP, 2012).

W ocenie Sądu II instancji w niniejszej sprawie wszystkie te okoliczności zaistniały, gdyż wskazują na to postanowienia regulaminu opłat na studiach I stopnia(...)we W. (dalej: regulamin), do których w zakresie opłat kilkakrotnie odsyła umowa z 17 września 2008r. zawarta z pozwaną. Umowa o świadczenie usług edukacyjnych zawierana jest na cały okres kształcenia, to jest jak w niniejszym przypadku na trzy lata, jednakże opłata nie stanowi opłaty jednorazowej, uiszczanej przy rozpoczęciu studiów (czy też ewentualnie rozłożonej na raty). W takiej sytuacji byłaby ona niezależna od ilości lat pobierania nauki. Z powyższym koreluje również treść żądania strony powodowej, która nie domaga się

czesnego za cały okres studiów, a jedynie opłaty za okres zalegania przez pozwanego z opłatami do czasu skreślenia z listy studentów. Tak sformułowane żądanie potwierdza niezależny byt chesnego, świadczący o jego okresowym charakterze.

Z postanowienia § 1 regulaminu wyraźnie wynika, że wysokość opłat ustalana jest tylko na okres danego roku akademickiego. Z dokumentu tego również należy wyprowadzić wniosek, że obowiązek opłaty chesnego rocznego aktualizuje się z rozpoczęciem kolejnego roku akademickiego. Wobec powyższego ma on charakter cykliczny, a czas stanowi istotny czynnik wpływający na obowiązek świadczenia. Wynika to z § 4 ust. 1 regulaminu, który przewiduje możliwość złożenia przez studenta wniosku o zwrot części wniesionej z góry opłaty za okres niewykorzystany, liczony od końca miesiąca, w którym została wydana przedmiotowa decyzja w sprawie rezygnacji ze studiów, udzielenia zgody na urlop dziekański czy skreślenia z listy studentów. Zatem również w takiej sytuacji wysokość chesnego nie jest z góry znana, a modyfikacje jej wysokości mogą wynikać z różnorodnych okoliczności i mogą wynikać w trakcie semestru nauki.

Na rzecz okresowego charakteru opłat za naukę przemawia także treść §7 regulaminu, gdy na skutek pojawienia się zaległości w opłatach wyższych niż jednomiesięczne chesne student może zostać skreślony z listy studentów. Wtedy również nie będzie ponosił on dalszych opłat, a zatem przy rozpoczynaniu nauki kwota ta również w tej sytuacji nie będzie z góry określona. Mając na uwadze powyższe, opłaty za naukę ponoszone na przestrzeni trwania procesu edukacyjnego nie dają z góry określonej wysokości, gdyż nie wiadomo jak będzie on przebiegał w przypadku konkretnej osoby. Kwestią indywidualną pozostanie czy student ukończy semestr nauki, rok, dwa bądź trzy lata studiów czy też może wskutek niezdania egzaminów będzie kontynuował edukację również w następnym okresie. Wielkość całego świadczenia w przypadku umowy o świadczenie usług edukacyjnych jaka została zawarta w niniejszej sprawie, nie jest znana z góry, lecz zależy od czasu trwania stosunku prawnego. Czynnik czasu ma tu bardzo istotne znaczenie. Dla zilustrowania powyższej sytuacji warto przywołać rozważania dotyczące innych umów terminowych np. umowy najmu na czas oznaczony. Choć zawarcie takiej umowy pozwala na oszacowanie z góry całego świadczenia, powyższe nie modyfikuje charakteru czynszu stanowiącego niewątpliwie świadczenie okresowe. Umowa terminowa może być również rozwiązana przed nadejściem umówionego terminu. W tym kontekście zważyć należy na charakterystyczne dla świadczenia okresowego kryterium ścisłego związku wysokości świadczenia z czasem trwania stosunku (M. Pyziak-Szafnicka w: Kodeks cywilny. Część ogólna. Komentarz, LEX 2009). W niniejszej sprawie opłata za naukę przypisana została do jednostki czasu tj. całkowite ustalenie wysokości chesnego jako świadczenia okresowego zależne będzie od liczby jednostek czasu, za które świadczenie się należy. Zawierając zatem umowę na okres co najmniej trzech lat nie jest znana globalna kwota świadczenia. Może ona ulec licznym modyfikacjom na skutek okoliczności, które zaistnieją w trakcie jej trwania tj. po zawarciu umowy, ale przed ukończeniem cyklu kształcenia. W tym zakresie zaakcentować należy wystąpienie czynnika czasu, który będzie miał decydujące znaczenie przy ocenie charakteru świadczenia. Należy mieć również na względzie, że przewidziana w § 3 regulaminu możliwość rozłożenia chesnego na raty (tj. 12, 10, 9 miesięcznych rat, 2 raty semestralne albo 1 rata roczna) jest wtórna wobec ustalenia charakteru prawnego świadczenia. Zastosowana regulacja nie modyfikuje pierwotnego charakteru roszczenia, a jedynie wskazuje sposób w jaki mogą być one uiszczane. Zmiana taka nie byłaby również dopuszczalna ze względu na treść art. 119 k.c., który zabrania przez czynność prawną przedłużania czy skracania terminów przedawnienia.

Mając na uwadze, iż chesne jako świadczenie okresowe ulega trzyletniemu przedawnieniu, Sąd Rejonowy słusznie powództwo oddalił normie art. 118 kc nie uchybiając wbrew ocenie apelującego. Pozwana mogła powołać się na zarzut przedawnienia i odmówić spełnienia świadczenia, co też uczyniła. Zważywszy zatem, że należność główna, dochodzona w rozpoznawanej sprawie względem pozwanej, wymagalną stała się odpowiednio dla poszczególnych kwot w dniu 1 stycznia 2009r., 1 lutego 2009r., 1 marca 2009r. i 1 kwietnia 2009r., od tych dat winien być liczony termin przedawnienia (art. 120 §1 kc). Skoro więc pozew wywiedziony został 28 lutego 2013r., to trzyletni termin przedawnienia objął wszystkie raty chesnego dochodzone w niniejszym postępowaniu. Z uwagi zaś na to, iż roszczenie o odsetki za opóźnienie przedawnia się najpóźniej z chwilą przedawnienia roszczenia głównego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r. V CK 655/04 LEX nr 152449), stwierdzić należało, że żądanie strony powodowej uległo przedawnieniu w całości, jak trafnie uznał Sąd I instancji.

Sąd Okręgowy uznał nadto za istotne wskazanie, iż po wydaniu wyroku przez Sąd Rejonowy również sam ustawodawca usankcjonował trzyletni termin przedawnienia dla roszczeń z umów w sprawie odpłatności za studia. Z dniem 1 października 2014 r. weszła bowiem w życie ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (dalej „ustawa nowelizująca”), mocą której w ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym dodano art. 160a. Zgodnie z tym przepisem, warunki pobierania opłat związanych z odbywaniem studiów, o których mowa w art. 98 ust. 1 pkt 5 ustawy prawo o szkolnictwie wyższym, oraz opłat za usługi edukacyjne, przewidzianych w art. 99 ust. 1 pkt 1-6 ustawy prawo o szkolnictwie wyższym, a także wysokość tych opłat, określa umowa między uczelnią a studentem lub osobą przyjętą na studia, zawarta w formie pisemnej pod rygorem nieważności. Stosownie do ust. 7 omawianego przepisu, roszczenia wynikające z tych umów przedawniają się w terminie trzech lat. Ponadto w art. 32 ustawy nowelizującej przewidziano, że do umów w sprawie warunków odpłatności za studia lub usługi edukacyjne, o których mowa w art. 99 ust. 1 prawo o szkolnictwie wyższym zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej, stosuje się art. 160a ust. 7 prawo o szkolnictwie wyższym.

W konsekwencji powyższego nie budziło wątpliwości Sądu Okręgowego, iż żądanie pozwu uległo przedawnieniu w całości.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 kpc orzekł jak w sentencji.